

aliud subditis sibi tradunt; sed omnes omnino ad Theologiam (ut dixi) tanquam initium & finem referantur; nemo mirabitur tam frequenter Lectorem huc illuc remitti; & iisdem de rebus in libris agi diuersis. Nam ut Gratiarum inter se nexus, ita Partium philosophiæ est, dant & accipiunt uicissim, non tamen ut illæ per circulum, sed sicut in certamine quo lampadem per manus tradunt. Hæc eorum & scientiarum cognatione animaduersa, de omnibus quidem in uno Volumine, libris aliquot distincto, agere uolui, cui eandem ob causam de ipsa in uniuersum philosophia & sapientia initium feci; sed operam dedi ne quid ulli alienum adscriberem temere, nec ullum in locum quicquam disponerem, de quo mihi ratio non constaret cur huc potius quam illuc referrem. Quod si quædam per ignorantiam (cuius excusatio in tam prolixo uarioque opere facile admittenda est) non suo loco reposui, ut nihil dicam de temporis angustia, non ideo uel bonam fidem uel methodi rationem, quantum me attinet, studiosi desyderabunt. Sed omissis cæteris de Theologia tantum dicam, & quid ei cum alijs hoc quidem in Opere commune sit, ostendam. Primum itaque, ut paulò altius repetam, artium illarum quæ sermonis cultum, iudicium, & copiam profitentur, rei nihil ad Theologiam, ut neque ad ullam aliam scientiam adferunt, eloquentia tamen & tractandi methodo ut in primis eam ornant atque illustrant, ita ad docendum propemodum necessaria mihi uidentur. Minus etiam his conferunt Mathematicæ, ingenium tamen in uniuersum acuiunt, & cæli terræque & aliarum rerum, circa numeros, magnitudines, sonos, uicesque motuum, rationes perpendunt, unde ad optimi maximique architecti & rerum istarum moderatoris notionem ueluti gradus quidam animis ascensuris sternuntur. Quæ uero iam propius ad philosophiam pertinent, & substantiæ eius partes existimantur, ut Moralis, Civilis, Iurisprudentia, Oeconomica, Physica, in rebus ipsis noscendis agendisue, plurimum cum Theologia commune habent; id quod plarisque manifestius est quam ut admoneri indigeant. Hoc potius docendum breuiter quibus in Libris & Titulis huius Voluminis communia hæc tractentur (siue reuera eis communia sint, siue à nobis saltem sic posita) ut hac etiam exercitatiuncula familiare magis Lectori eius usum desyderanti hoc Opus fiat; Sequemur autem librorum ordinem.

Libri primi Titulus primus multa de philosophia, sapientia, & doctrina in genere continet; quæ ut ad gentilem primum philosophum siue theologum, ita ad Christianum etiam Theologiæ professorem pertinent. Non simpliciter enim uerum docendum, sed contraria etiam asserentes conuincendi sunt.

Liber nonus de astrologia uariam ex stellis prædictionem tractat, & primum qui eius laudes reprehensiones & apologias scripserint, enumerat. Quæ cognoscere omnino Theologi est, ut quatenus probandus astrologiæ usus sit dignoscat, cum ut plurimæ ita maxime plausibiles inter eruditos etiam quosdam superstitiones inde emergant, eiusque autoritate se tueantur.

Decimus liber de licita illicitaque diuinatione & Magia inscriptus, multa in genere & particulatim tractat, quæ intelligere in officio Theologi est, & plarique etiam illorum in hoc de Theologia libro suos habent locos, ut Reuelationes, uisiones, somnia, prophetæ, miracula, superstitio, & ipsa magia. Totus autem fere hic liber, ad gentiliū Theologiam referri, aut ei statim ceu pars eius quædam subijci poterat.

Vndecimus liber Geographicus est, & inter cæteras Tituli quinti partes, unam habet de Palæstina & terra sancta.

Duodecimus historias recenset; & primo Titulo quinam Chronicorum & historiarum communium scriptores habeantur: quorum plarique non profanas solum sed sacras etiam historias literis prodiderunt.

Eiusdem Tituli II. pars 4. de Syria, Palæstina, & Phœnicia inscribitur.

Quartusdecimus de naturali philosophia ut alijs sui partibus sacre Scripturæ studium plus.